

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การชำระบัญชีของสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวได้มีหนังสือ ที่ พม ๐๕๐๕/๒๑๕๘ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวได้รับข้อหาหรือจากเทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม จังหวัดนครราชสีมา ในประเด็นเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินของสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์ลูกเสือชาวบ้าน จังหวัดนครราชสีมา เพื่อชำระหนี้ค้างชำระแก่ทายาทของสมาชิกสมาคมฯ ที่เสียชีวิต ซึ่งกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ในฐานะนายทะเบียนกลางสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์ได้ตอบข้อหาหรือดังกล่าวแล้ว โดยเห็นว่า กรณีเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินของสมาคมฯ มาชำระหนี้ที่ค้างชำระนั้น จะต้องเป็นหนี้ที่เกิดจากการดำเนินกิจการของสมาคมฯ และหนี้นั้นมีใช้เงินสงเคราะห์ที่ค้างจ่ายแก่ผู้รับเงินสงเคราะห์ ดังนั้น ผู้ชำระบัญชีของสมาคมฯ ได้ขายทรัพย์สินของสมาคมฯ เพื่อนำเงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินนั้นไปชำระหนี้ของสมาคมฯ ได้ แต่จะนำเงินดังกล่าวไปจ่ายเป็นเงินสงเคราะห์ที่ค้างจ่ายให้แก่ผู้จัดการศพหรือผู้รับเงินสงเคราะห์ของสมาชิกซึ่งถึงแก่ความตายไม่ได้ เพราะเงินสงเคราะห์เป็นเงินที่สมาชิกได้ร่วมกันออกช่วยเหลือเป็นค่าจัดการศพและสงเคราะห์ครอบครัว มีใช้เงินที่ขายสินทรัพย์ของสมาคมฯ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๔ มาตรา ๕๑ (๑) มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติการอาปนกิจสงเคราะห์ พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกอบมาตรา ๑๒๔๙ มาตรา ๑๒๕๐ และมาตรา ๑๒๕๙ (๓) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่เนื่องจากเทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อมมีข้อโต้แย้ง โดยเห็นว่าเงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินของสมาคมฯ ที่ได้เลิกสมาคมฯ แล้วตามพระราชบัญญัติการอาปนกิจสงเคราะห์ พ.ศ. ๒๕๔๕ ทายาทของสมาชิกที่ถึงแก่ความตายมีสิทธิโดยชอบที่จะได้รับการชำระหนี้ที่สมาคมฯ ค้างจ่ายแก่ทายาทของสมาชิกฯ ซึ่งถึงแก่ความตายจากเงินที่ได้รับจากการขายทรัพย์สินสมาคมฯ ได้ จึงเป็นกรณีที่เป็นปัญหาข้อโต้แย้งระหว่างหน่วยงานซึ่งยังไม่เป็นที่ยุติและเป็นปัญหาสำคัญที่กระทบต่อสิทธิประโยชน์ของประชาชน จึงขอหารือประเด็นดังกล่าว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) พิจารณาข้อหาหรือของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว โดยมีผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า เงินสงเคราะห์เป็นค่าจัดการศพหรือค่าจัดการศพและเงินสงเคราะห์ครอบครัวของสมาชิกซึ่งถึงแก่ความตายนั้น สมาคมอาปนกิจสงเคราะห์ลูกเสือชาวบ้าน จังหวัดนครราชสีมา ได้ค้างชำระแก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์ก่อนที่จะเลิกสมาคมฯ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) เห็นว่ามีประเด็นในการพิจารณาคือเงินสงเคราะห์ที่ค้างชำระดังกล่าวนี้เป็นหนี้เงินของสมาคมฯ ซึ่งเมื่อมีการชำระบัญชีแล้ว ผู้ชำระบัญชีต้องจัดการใช้หนี้เงินดังกล่าวหรือไม่

ส่งพร้อมหนังสือที่ นร ๐๙๑๒/๒๐๖ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ ต้องเลิก มาตรา ๕๕^๑ แห่งพระราชบัญญัติการฌาปนกิจสงเคราะห์ พ.ศ. ๒๕๔๕ บัญญัติให้มีการชำระบัญชีของสมาคมฯ โดยให้นำเรื่องการชำระบัญชีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด มาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งเมื่อพิจารณาตามมาตรา ๑๒๔๙^๒ มาตรา ๑๒๕๐^๓ และมาตรา ๑๒๕๙^๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ถือว่าสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ยังคงตั้งอยู่ตราบเท่าเวลาที่จำเป็นเพื่อการชำระบัญชี และผู้ชำระบัญชีของสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์มีหน้าที่ชำระสะสางการงานของสมาคมฯ ให้เสร็จไป กับจัดการใช้หนี้เงินและจำหน่ายสินทรัพย์ของสมาคมฯ โดยมีอำนาจดำเนินการของสมาคมฯ ตามแต่จำเป็นเพื่อการชำระสะสางกิจการ ขายสินทรัพย์ของสมาคมฯ หรือทำการอย่างอื่น ๆ ตามแต่จำเป็น เพื่อชำระบัญชีให้เสร็จไปด้วยดี

ในกรณีนี้ที่หารือมานี้ เมื่อมีสมาชิกสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ลูกเสือชาวบ้าน จังหวัดนครราชสีมาถึงแก่ความตาย สมาคมฯ ย่อมต้องจ่ายเงินสงเคราะห์ตามคำนิยามในมาตรา ๕^๕ แห่งพระราชบัญญัติการฌาปนกิจสงเคราะห์ฯ เพื่อเป็นค่าจัดการศพหรือค่าจัดการศพและสงเคราะห์ครอบครัวของสมาชิกซึ่งถึงแก่ความตายให้แก่ผู้มีสิทธิที่จะได้รับเงินสงเคราะห์ดังกล่าว แต่จากข้อเท็จจริงปรากฏว่าสมาคมฯ ได้ค้างชำระเงินสงเคราะห์ต่อผู้มีสิทธิได้รับเงินก่อนเลิกสมาคมฯ การค้างชำระเงินดังกล่าวจึงเป็นหนี้เงินของสมาคมฯ ต่อผู้มีสิทธิรับเงินสงเคราะห์ เงินที่ได้จาก

“มาตรา ๕๕ เมื่อสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ใดต้องเลิกไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ให้มีการชำระบัญชีสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์นั้น และให้นำความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อันว่าด้วยการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัด มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

“มาตรา ๑๒๔๙ ห้างหุ้นส่วนก็ดี บริษัทก็ดี แม้จะได้เลิกกันแล้ว ก็ให้พึงถือว่ายังคงตั้งอยู่ตราบเท่าเวลาที่จำเป็นเพื่อการชำระบัญชี

“มาตรา ๑๒๕๐ หน้าที่ของผู้ชำระบัญชี คือชำระสะสางการงานของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น ให้เสร็จไป กับจัดการใช้หนี้เงินและแจกจำหน่ายสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น

“มาตรา ๑๒๕๙ ผู้ชำระบัญชีทั้งหลายย่อมมีอำนาจดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) แก่ต่างว่าต่างในนามของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทในอรรถคดีพิพาทอันเป็นแพ่งหรืออาญา ทั้งปวง และทำประนีประนอมยอมความ

(๒) ดำเนินกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตามแต่จำเป็น เพื่อการชำระสะสางกิจการให้เสร็จไปด้วยดี

(๓) ขายทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

(๔) ทำการอย่างอื่น ๆ ตามแต่จำเป็น เพื่อชำระบัญชีให้เสร็จไปด้วยดี

“มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ลล”

“ลล”

“เงินสงเคราะห์” หมายความว่า เงินที่สมาชิกร่วมกันออกช่วยเหลือเป็นค่าจัดการศพหรือค่าจัดการศพและสงเคราะห์ครอบครัวของสมาชิกซึ่งถึงแก่ความตาย รวมทั้งเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อดำเนินกิจการของสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์

“ลล”

“ลล”

การขายทอดตลาดทรัพย์สินของสมาคมฯ เป็นเงินของสมาคมฯ เมื่อสมาคมฯ เป็นหนี้เงินสงเคราะห์
ค้างจ่ายแก่ผู้มีสิทธิรับเงินสงเคราะห์ ผู้ชำระบัญชีต้องนำเงินดังกล่าวซึ่งถือว่าเป็นเงินของสมาคมฯ
ใช้หนี้แก่ผู้มีสิทธิรับเงินสงเคราะห์ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๒๕๐^๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

พงษ์สวาท

(นางพงษ์สวาท กายอรุณสุทธิ์)

รองเลขาธิการฯ รักษาการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๖๒